

Največje neposnete mojstrovine

MATIC MAJCNEN

Na knjižne police prihaja oktobra obsežno knjižno delo z naslovom *Stanley Kubrick's Napoleon: The Greatest Movie Never Made* (Taschen). Gre le za enega izmed sicer mnogih slovitih "produksijskih porazov" ali z drugimi besedami, začelih projektov, ki so zaradi takšnih ali drugačnih razlogov sredi nastajanja padli v vodo.

Leta 1969, po *Odiseji v vesolju*, je Stanley Kubrick začel načrtovati svojo naslednjo veliko mojstrovino. V intervjujih iz tistega obdobja je pogosto poudarjal svoje razočaranje nad Ganceovo filmsko uprizoritvijo življenja Napoleona Bonaparta iz leta 1927. Kljub vsem vizualnim inovacijam se mu je zdel film narativno skop in prav zato se je lotil svoje, moderne različice filma o velikem generalu. Takoj se je vneto vrgel med knjige ter jih osebno bojda preučil več kot 500. Hotel je vedeti vse – od tega, kaj je Napoleon rad jedel, do tega, kakšno vreme je bilo na dan določene bitke. Najel je celo specialista z Oxforda, da mu je bil vseskozi na voljo za posvetovanja, medtem ko je dvajset ljudi s polno paro delalo na izdelavi popolnih kopij oblek, orožja in interierjev iz 18. in 19. stoletja, ki so jih kmalu začeli množično izdelovati in jih seliti na prizorišče snemanja v Francijo. Potem pa je, kot se najbrž to odvija v nočnih morah slehernega cineasta, celotna zgodba dobila negativen zasuk. Studijski mogotci iz MGM in United Artists so sklenili, ker je ravno takrat še en zgodovinski spektakel (Bondarchukov *Waterloo*) komercialno propadel, da bodo zaradi prevelikega finančnega tveganja projektu zaprli pipico. Dve leti intenzivnih raziskav sta, kot bi trenil z očesom, padli v vodo.

Vsaj za delno vstajenje tega velikega nesojenega projekta bo poskrbela založba Taschen, ki je pod uredniško palico Alison Castle v eni sami izdaji zbrala vse tisto, kar je od njega

ostalo. Na 2.874 straneh, v 10 knjižicah znotraj ene velike, bo moč najti nepregledno količino zapiskov, raziskovalnega gradiva, korespondenc, faksimilov scenarija, fotografij oblačil in lokacij, za nameček pa še spletni dostop do vseh 15.000 fotografij in 17.000 diapozitivov, uporabljenih pri študijah in pripravah na snemanje. Kubrickovo gradivo bo tako prvič na voljo javnosti, knjiga v omejeni nakladi 1.000 izvodov pa bo stala kar 500 €.

Ob tem pa se kar samo po sebi postavlja vprašanje: bi se filmska zgodovina pisala drugače, če bi Kubrickov *Napoleon* vendarle prišel v kinodvorane? Vsi kazalci temu zgolj pritrjujejo: velikost in ambicioznost avtorjeve vizije, njegova prepoznavnost in kulturni status, finančni vložek, vpletenost velikih studijev, velik promocijski potencial ... Tudi Kubrickova kariera je takrat dosegla enega svojih vrhuncev in njegov naslednji, finančno manj zahteven projekt, *Peklenska pomaranča* (*A Clockwork Orange*, 1971), je danes obvezno gradivo vsakega filmskega navdušenca.

V nadaljevanju predstavljamo seznam ostalih 49 filmskih projektov, ki jih je doletela podobno klavrna usoda. Filmi, ki so namesto v zbirkah cinefilov končali v kletah filmskih arhivov. Razlogi za to pa so, kot opisujemo v nadaljevanju, povsem različni. Od klasičnih – finančne težave, smrti osebja, spremembe mišljenja, Orson Welles – do primera, kjer je kot uraden razlog za odpoved obveljala kar – božja volja.

1. *Que viva México!* (1930–1932, Sergei Eisenstein)

Eisenstein je leta 1930 prispel v Mehiko brez dovršenega scenarija za epski film o tamkajšnjem življenju in do leta 1931, ko bi naj bil film že posnet, je režiser šele dodelal celotno epizodno strukturo pripovedi. Stroški so naraščali, vmes je posegla cenzura in produkcijo so ustavili, ruske oblasti pa niso dopustile, da bi film dokončali doma. Iz gradiva je nastalo več kratkih filmov (1933–34) in rekonstrukcija leta 1979.

2. *Creation* (1931, Willis O'Brien)

Nastanek filma o sodobnih ljudeh, ki na tropskem otoku srečajo dinosavre, so pri RKO zaradi finančnih razlogov na pol poti prekinili. Studio pa je za Willisovo uporabo *stop-motion* tehnike hitro našel nov izziv: večino modelov dinosavrov in celo nekaj prizorov iz filma so kasneje bolj odmevno uporabili v *King Kongu* (1933).

3. *I Loved a Soldier* (1936, Henry Hathaway)

Remake filma *Hotel Imperial* (1927) so prekinili prepiri med režiserjem in glavno zvezdo Marlene Dietrich o glamuroznosti njenega lika. Producent Ernst Lubitsch je ustavil produkcijo, ki pa so jo nekaj let kasneje vendarle dokončali, a z izvirnim naslovom in povsem drugo zasedbo.

4. *I, Claudius* (1937, Josef von Sternberg)

Posebej za britansko produkcijo priredbe romana Roberta Gravesa so pripeljali režiserja iz Hollywooda, ki pa je na snemanjih zašel v nesoglasja z glavnim igralcem Charlesom Laughtonom. Ta se nikakor ni mogel vživeti v naslovno vlogo, kar je samo podaljševalo že tako ne ravno poceni projekt. Potem pa je še igralka Merle Oberon doživela prometno nesrečo, tako da so snemanje dokončno prekinili.

5. *Heart of Darkness* (1939–1940, Orson Welles)

Roman Josepha Conrada bi moral v filmski obliki ugledati luč dneva kot Wellesov debi pri studiu RKO. Scenarij je vključeval kompleksne narativne postopke in bi naj bil celo eden prvih filmov, ki bi se zanašal na obsežno uporabo prvoosebni posnetkov. Zaradi političnih aluzij (kritika nemškega nacionalsocializma v času, ko so bile ZDA še nevtralne) in zmanjševanj proračuna je Welles debitiral s filmom *Državljan Kane*.

6. *It's All True* (1941–1942, Orson Welles)

Wellesove prave težave v tovarni sanj so se začele s kadrovskimi spremembami pri studiu RKO. Tako *Veličastni Ambersonovi* (1942), nad katerimi je izgubil nadzor, kot tudi njegov nesojeni južnoameriški film v treh epizodah *It's All True*, ki so ga prekinili sredi snemanja, sta bila razlog, da je njegova filmska pot doživela temačen zasuk. Od takrat naprej ni Welles nikoli več dobil popolnega nadzora niti nad eno hollywoodsko produkcijo.

7. *Witch's Cradle* (1943, Maya Deren)

Koreografija z Marcelom Duchampom bi naj raziskala čarobne lastnosti razstavljenih predmetov v galeriji Art of This Century v lasti Peggy Guggenheim. Film je bil delno posnet takoj za *Mrežami popoldneva* (*Meshes of the Afternoon*, 1943), a ni bil nikoli dokončan.

8. *La Duchesse de Langeais* (1948–1950, Max Ophüls)

Filmska priredba Balzacovega romana bi morala predstavljati velik povratek Grete Garbo na filmska platna. V njem naj bi zaigrala z Jamesom Masonom, a je projekt padel v vodo, ko so se italijanski financerji po podvojitvi stroškov produkcije na 500.000 US\$ umaknili.

9. *The Story of William Tell* (1953, Jack Cardiff)

Zgodba o švicarskem narodnem junaku Williamu Tellu bi bil prvi neodvisni film, posnet v CinemaScope, a se ni izšlo pri finančah. Glavna zvezda filma, Errol Flynn, je zastavil skoraj vso osebno premoženje, da bi ga lahko dokončali, a so posneli vsega 30 minut.

10. *Tigrero* (1954, Samuel Fuller)

John Wayne in Ava Gardner bi morala igrati v tem filmu, za katerega je šel Sam Fuller leta 1954 v odročne brazilske vasice iskat lokacije in posnet prve metre filma, a se kasneje zavarovalnica ni bila pripravljena podpisati pod potencialno visoka izplačila v primeru nesreč. Režiser se je 40 let kasneje z Jimom Jarmuschem vrnil na prizorišče v Kaurismäkijevem dokumentarcu z istim naslovom.

11. *Don Quixote* (1955–1985, Orson Welles)

Don Kihot je projekt, ki mu je Orson Welles med svojo »kinematografijo izgnanstva« v Evropi skozi leta namenjal največ pozornosti. Posamezne prizore so snemali občasno

med ostalimi projekti in kadar so to dovoljevala finančna sredstva. Režiser je še v mesecih pred svojo smrtjo leta 1985 v intervjujih govoril, da namerava končati film. Neavtorizirana verzija, sestavljena iz fragmentov, je izšla leta 1992, a je navdušenci niso priznali za *welsovsko*.

12. *Tomb of the Vampire* (1956, Edward D. Wood, Jr.)

Bolj za šalo kot zares, ampak Ed Wood je dejansko načrtoval film z Belo Lugosijem, potem ko je slednji končal zdravljenje na kliniki za odvajanje od mamil. Kot je razvidno v Burtonovem filmu iz leta 1994, sta skupaj posnela nekaj minut precej nezanimivih posnetkov, ki jih je režiser kasneje, po Lugosijevi smrti, nespretno uporabil v *Plan 9 from Outer Space* (1959). Kdo ve, morda bi ta nesojeni projekt bil še ... slabši?

13. *A Day at the U.N.* (1960–1961, Billy Wilder)

Bratje Marx bi morali zaigrati v Wilderjevi komediji, v kateri običneje stavbo Združenih narodov v New Yorku, a je film po Harpovem srčnem napadu padel v negotovost, dokončno pa so ga opustili po Chicovi smrti leta 1961.

14. *Something's Got to Give* (1962, George Cukor)

Komedija z Marilyn Monroe in Deanom Martinom je bila že od začetka snemanja v negotovosti zaradi Marilyninih sinusnih infekcij, za povrh pa je ob redkih dnevih prisotnosti imela tudi težave z učenjem dialogov nenehno spreminjajočega se scenarija. Ko so stroški narasli preko vseh meja, jo je studio 20th Century Fox odpustil, da bi jo nekaj mesecev kasneje z novo pogodbo spet privabili na snemanje. Prepozno – Marilyn so našli mrtvo 5. avgusta 1962.

15. *Ten Girls Ago* (1962)

Nastanek te neodvisno financirane komedije z Busterjem Keatonom, Eddiem Foyem in Bertom Lahrom so morali zaradi pljučnice slednjega ter kopice finančnih težav prekiniti, potem ko so že posneli večino filma.

16. *L'Enfer* (1963–1964, Henri-Georges Clouzot)

Clouzotovega filma o ljubosumju in paranoji z Romy Schneider niso dokončali zaradi zdravstvenih težav režiserja in tudi igralca Sergea Reggianija, tako da je v arhivih obležalo za 13–15 ur posnetega materiala. Urejene izseke

tega materiala s fascinantnimi posnetki glavne igralko so v dokumentarnem filmu predstavili prav letos v Cannesu.

17. *Il viaggio di G. Mastorna* (1964–1966, Federico Fellini)

Včasih filmski avtorji s svojimi osebnimi filmskimi vizijami odprejo pravo Pandorino skrinjico strahov in kompleksov. Fellinijev karakteristično avtobiografski *G. Mastorna*, enigmatičen film, ki bi obravnaval vprašanje posmrtnega življenja, je šel predaleč celo za velikega cineasta samega. Ta je ob snovanju filma doživel fizični kolaps zaradi redkega Sanarelli-Schwartzmanovega sindroma ter kreativno blokado, ki sta preprečila dokončanje filma. Določene motive je uporabil v naslednjih filmih, *Mastorna* pa ni upal nikoli dokončati, ker je bil vraževerno prepričan, da če bi to storil, bi téma filma, smrt, »posnela« njega.

18. *Jesus* (1964–1968, Carl Theodor Dreyer)

Dreyer je po *Gertrud* (1964) začel pripravljati film o Jezusu, ki ga je načrtoval že od začetka petdesetih let. Projekt je zaustavila cineastova smrt. Scenarij in avtorjeve korespondence o tem nesojenem filmu pa so izdali v več knjigah, ki jih danes le težko najdemo.

19. *The Cincinnati Kid* (1965, Sam Peckinpah)

The Cincinnati Kid bi bil precej drugačen film od tega, ki ga poznamo danes (s podpisom Normana Jewisona), če bi ga režiral Peckinpah, sicer razvpit zaradi svojega popivanja in verbalnega izzivljanja nad osebjem. Film je začel snemati v črnobeli tehniki, kar ni bilo po godu producentu, ki ga je po štirih dneh odpustil.

20. *Man's Fate* (1966–1969, Fred Zinnemann)

Uprizoritev romana *Človekova usoda* Andréja Malrauxa je Fred Zinnemann opisoval kot enega svojih življenjskih projektov in po končanem snemanju *Moža za vse čase* (*A Man for All Seasons*, 1966) se ga je z veliko vnemo tudi dejansko lotil. Leta 1969 – le teden dni pred začetkom snemanja z Davidom Nivenom in Liv Ullmann – je studio MGM objavil seznam dvanajstih projektov, ki jih odpovedujejo zaradi spremembe studijske politike. *Man's Fate* je bil eden izmed njih.

21. *The Deep* (1966–1973, Orson Welles)

Triler, ki so ga začeli snemati z Jeanne Moreau in Laurenceom Harveyem na odprtem morju v Dalmaciji, so prekinile finančne težave. Ko je Harvey leta 1973 umrl, so vsi Wellesovi poskusi zbiranja denarja za film padli v vodo.

22. *The Other Side of the Wind* (1966–1976, Orson Welles)

Welles je scenarij za film o hollywoodskem režiserju (igra ga John Huston) z avtobiografskim pridihom začel pisati leta 1966, a je konec sedemdesetih let že skorajda končan film končal v arhivu, potem ko so se pojavile težave z lastništvom in z iranskimi investitorji. Edini Wellesov film, ki ga bodo pod okriljem Petra Bogdanovicha dokončali brez prisotnosti velikega cineasta, a z ostalim izvirnim osebjem.

23. *Kaleidoscope Frenzy* (1967, Alfred Hitchcock)

Temačen film, s katerim naj bi Hitchcock po seriji finančno neuspešnih filmov v šestdesetih (*Marnie*, *Raztrgana zavesa*) povsem redefiniral svojo kariero, je vključeval prizore brutalnega nasilja in necenzurirane spolnosti ter serijskega morilca v glavni vlogi. Ko so že opravili poskusna snemanja, so ga s strani studia RCA opustili, nekaj idej pa je kasneje pristalo v *Blaznosti* (1972).

24. *The Alien* (1967–1968, Satyajit Ray)

Eden »tihih favoritov« za najbolj podcenjen odpovedan film je tisti Rayev z Marlonom Brandom in s Petrom Sellersem o prijaznem vesoljčku, ki obišče naš planet in se spoprijatelji z nekim vaškim dečkom. Filma niso začeli snemati, ker si je Rayev agent prilastil pravice za scenarij, ki ga sploh ni soustvaril, če pa fabula zveni več kot znano, naj omenimo, da se še danes sumi, da je Spielberg zgodbo za svojega *E.T.*-ja privzel prav od tu.

25. *Tora! Tora! Tora!* (1967–1969, Akira Kurosawa)

Akira Kurosawa je pristal na snemanje japonske polovice filma, ko so mu pri 20th Century Fox zatrdili, da bo drugo polovico naredil David Lean. Ker je bila to laž, je Kurosawa zapravil ogromno časa in financ, preden so ga dokončno odpisali s projekta, tako da lahko v končnem izdelku, seveda radikalno drugačnem od načrtovanega, vidimo le manj kot minuto Kurosawinega prvotnega gradiva.

26. *Uncle Tom's Fairy Tales* (1968, Penelope Spheeris)

Razlaga, zakaj ta afroameriška satira o medrasnih odnosih v ZDA z Richardom Pryorjem v glavni vlogi ni bila dokončana, je ena od najbolj bizarnih na seznamu – ker se je Pryorjeva žena pritožila, da preveč časa namenja snemanju filma namesto njej.

27. *Napoleon* (1969–1970, Stanley Kubrick)

Glej uvodni tekst.

28. *The Freak* (1969–1977, Charles Chaplin)

Scenarij za ta film je še danes, dolgo po Charliejevi smrti, skriti zaklad družine Chaplin. Zgodbo o dekletu z angelskimi krili je napisal za svojo hčerko Victorio, ki naj bi tudi odigrala glavno vlogo.

29. *À la recherche du temps perdu* (1972, Joseph Losey)

Čeprav je bilo sodelovanje med Loseyem in scenaristom Haroldom Pinterjem že dodobra dorečeno, se je zataknilo pri financah. Scenarij po predlogi Proustovega *Iskanja izgubljenega časa* je kasneje izšel v knjižni obliki, pospremljen z laskavimi besedami kritikov o enem velikih neuprizorjenih scenarijev.

30. *Harrow Alley* (1972)

Še ena nerealizirana scenaristična mojstrovina je delo Walterja Newmana. Zgodba govori o izbruhu kuge v Angliji v 17. stoletju, temačna tematika pa je tudi glavni razlog, da so se ji studii brez izjeme izognili v velikem loku. Skozi leta so bila s filmsko priredbo povezana imena, kot so John Huston, George C. Scott, Mel Gibson in Emma Thompson, a do danes ni prišlo do konkretnih rezultatov.

31. *The Idiot* (1973–1980, Andrej Tarkovski)

Tarkovski je vsa sedemdeseta resno delal na uprizoritvi *Idiota* Dostojevskega, ki si ga je zaradi kompleksnih narativnih prijemov najprej zamislil kot TV serijo v sedmih delih, končna ideja pa je bila, da bi po lastnem scenariju nastala dva filma, dolga vsak po dve uri. Prednost so nato dobivali drugi projekti (*Stalker*, *Nostalgija*), tako da do realizacije ni nikoli prišlo.

32. *Confusion* (1974–1982, Jacques Tati)

V zapuščenem scenariju Jacquesa Tatija gospod Hulot umre v nesreči, ostali del nesojenega filma *Confusion* pa bi naj preveval resnejši ambient na temo sodobnega življenja, podobno kot v *Prometni zmedi* (Trafic, 1971). Realizacijo projekta so preprečile finančne težave in avtorjeva smrt.

33. *Dune* (1974–1978, Alejandro Jodorowsky)

Saga o nastanku filma *Dune* je doživela vstajenje že v sedemdesetih s spektakularnim Jodorowskijevem načrtom, ki je iz Herbertovega romana želel narediti 14-urni film s Salvadorjem Dalijem. Slednji je za vlogo Shaddama Corrina zahteval 100.000 US\$ na uro, to pa je bil poleg nasprotujočih političnih pogledov tudi glavni vir konflikta med njima. Za glasbo so se že dogovorili s skupino Pink Floyd, ki bi posebej za film posnela dvojni album *Dune*. Vse to je bilo preveč za studije, ki so ob odpovedi film označili kot »ne dovolj holivudski«.

34. *Ronnie Rocket* (1977–1988, David Lynch)

Ena velikih in neizpoljenih želja Davida Lyncha je film o rdečelasem pritlikavcu, *eraserheadovska* vizija ameriške industrijske pokrajine petdesetih let, prežete s premogom, nafto in električnimi valovi. Film so odpovedali, ko je leta 1988 bankrotirala producerska hiša Dina de Laurentiisa, s katero je imel Lynch dolgoročno pogodbo.

35. *Lord of the Rings Part Two* (1978, Ralph Bakshi)

Prvotna uprizoritev *Gospodarja prstanov* bi morala biti sestavljena iz dveh delov, a so se po mlačnemu odzivu na prvega pri United Artists drugemu odpovedali. Nekateri promocijski plakati za prvi del so prikazovali prizore, ki jih v njem ni bilo in so bili domnevno načrtovani za nadaljevanje.

36. *Who Killed Bambi?* (1978, Russ Meyer)

Prvenec Sex Pistolsov na velikem zaslonu je bil mišljen kot punk verzija *A Hard Day's Night* (1964). Ko so pri 20th Century Fox prebrali scenarij Rogerja Eberta in Malcolma McLarena, so bili tako šokirani, da so s projekta umaknili vsa sredstva. Snemanje je tako trajalo zgolj dan in pol, kot lep spomin nanj pa služi prizor, v katerem Sting ob vožnji skozi ruralno pokrajino fizično nadleguje bobnarja Paula Cooka.

37. *Night Skies* (1978–1980, Steven Spielberg)

Night Skies je bil predlagano nadaljevanje *Bližnjih srečanj tretje vrste* (1977), v katerem skupina vesoljčkov terorizira neko ameriško družino. Zanj je bilo narejenih že precej kostumov in modelov, a se je Spielberg raje odločil za podzgodbo o dečku in vesoljčku, ki je postal film zase, namreč *E.T.* (1982).

38. *The Works* (1979–1986)

The Works bi moral biti prvi računalniško animirani film sploh, a ni bil nikoli končan, ker so za produkcijo najeli preveč računalniških in premalo filmskih strokovnjakov. Med večletnim zavlačevanjem njegovega nastanka je tehnologija nato tako bliskovito napredovala, da so morali zaradi zastarelosti posnetih prizorov snemanje vedno začeti z ničte točke.

39. *The Dreamers* (1980–1982, Orson Welles)

Še zadnji izmed Wellesovih filmskih fragmentov. Kot za večino postholivudskih projektov mu tudi za zgodbo o operni divi Pellegrini Leoni (Oja Kodar) ni uspelo pridobiti sredstev, opuščeni posnetki pa danes skupaj z ostalimi pogosto končajo na programu festivalskih retrospektiv na témo »izgubljenega Orsona Wellesa«.

40. *Leningrad* (1982–1989, Sergio Leone)

Nedvomno ena velikih nedokončanih mojstrov. Filmska priredba Salisburyjevega romana, za katerega je Leone v glavni vlogi želel Roberta de Nira, medtem ko sta Tonino Delli Colli in Ennio Morricone že potrdila sodelovanje. S 100 milijoni US\$ v žepu je bil začetek snemanja le še vprašanje časa, a ga je prekinila cineastova smrt.

41. *Modern Noh* (*Gendai no Noh*, 1983, Akira Kurosawa)

50 minut zaradi finančnih in drugih razlogov nedokončanega Kurosawinega dokumentarca o gledališki tradiciji Noh bodo dopolnili z uro dodatnega materiala in ga predstavili naslednje leto ob 100-letnici režiserjevega rojstva. Na avtorja je to gledališče precej vplivalo, kar je najbolj razvidno v filmih, kot sta *Kagemuša* (1980) in *Kaos* (Ran, 1985).

PICTURE

DIALOG

OTHER SOUND

42. Man's Fate (1984, Bernardo Bertolucci)

Še ena nesojena priredba Malrauxovega romana je skoraj dobila telo, ko se je šel Bertolucci leta 1984 na Kitajsko pogajat za tamkajšnje snemanje enega izmed dveh predlaganih filmov. Prvega, *Človekovo usodo*, so oblasti zaradi spornih pogledov na šanghajске izgredе iz leta 1927 zavrnilе. Drugi je bil *Zadnji kitajski cesar* (The Last Emperor, 1987), kasnejši dobitnik devetih oskarjev.

43. Nostromo (1986–1991, David Lean)

Snemanje enega velikih literarnih del Josepha Conrada so morali zaradi režiserjeve smrti odpovedati le nekaj tednov pred načrtovanim datumom. Zvezdniško igralsko zasedbo so sestavljali Marlon Brando, Anthony Quinn, Peter O'Toole, Isabella Rossellini, Christopher Lambert in Dennis Quaid.

44. Aryan Papers (1991–1993, Stanley Kubrick)

Še en veliki nesojeni Kubrickov projekt, za katerega je prav tako opravil obsežne raziskave, je priredba romana Louisa Begleya o židovskem paru, ki po Poljski beži pred nacisti. Kubricka je spet prehitel drug film, tokrat *Schindlerjev seznam* (1993), ki ga je dokončno prepričal, da so prepričljive uprizoritve holokavsta na velikem platnu nemogoča naloga.

45. Pinocchio (1991–1998, Francis Ford Coppola)

Ena najbolj omadeževanih filmskih zgodb je tista o Coppolovem *Ostržku*, ki je edino uprizoritev doživela na dolgem sodnem procesu v devetdesetih letih. Režiser je s studiom Warner podpisal pogodbo za film, a se kasneje niso uspeli dogovoriti o višini proračuna, zato se je Coppola obrnil na Columbio, vendar naj bi Warner še naprej preprečeval nastanek dela. Coppola je primer dobil, sodišče mu je prisodilo 80 milijonov US\$ odškodnine.

46. Dark Blood (1993, George Sluizer)

Produkcijo filma o ovdovelem puščavniku, živečem na poligonu, kjer izvajajo poskusne jedrske eksplozije, je prekinila nenadna smrt Riverja Phoenixa. Ker je šlo za razmeroma nizkoproročunski film in ker bi preminuli igravec moral posneti še kar nekaj ključnih prizorov, ni bilo ambicij po njegovem dokončanju.

47. Who Discovered Roger Rabbit (1997–1998)

Skozi vsa devetdeseta se je resno razmišljalo o nadaljevanju uspešnega animiranega filma o zajcu Rogerju iz 1988. Do njega ni prišlo, ker se mu je Spielberg v obdobju svojega *Schindlerjevega seznama* odpovedal zaradi scenarija, ki parodira naciste, ko pa so brez njega posneli nekaj poskusnih prizorov, ni bil pri Disneyju navdušen nihče. Scenarij je še danes na mizi Roberta Zemeckisa.

48. To The White Sea (1998–2002, Joel in Ethan Coen)

Spektakularna priredba romana Jamesa Dickeyja o ameriškem pilotu (Brad Pitt), ki ga med 2. svetovno vojno sestrelijo na Japonskem in si potem poskuša sam utreti pot nazaj na rodno Aljasko, je padla v vodo zaradi težav s financiranjem. 60 milijonov US\$ je že bilo potrjenih, a se je zataknilo pri izvedbi, scenarij bratov Coen pa je tako pristal v predalu.

49. The Man Who Killed Don Quixote (1999–2000, Terry Gilliam)

»Vse filmske verzije Don Kihota so bile vedno zaznamovane z nesrečo,« je rekel Gilliam na začetku snemanja. Na potrditev ni čakal dolgo: slabi studii, oglušujoči preleti vojaških letal, nenapovedane nevihte in poplave ter za nameček še zdravstvene težave Jeana Rocheforta, ki kot Don Kihot ni mogel jezdit konja. Je sploh še potrebno kaj dodati? Uraden razlog odpovedi: božja volja. Johnny Depp je že odpovedal vsak nadaljnji poskus snemanja.

50. Mr. Hughes (2002–2003, Christopher Nolan)

Nolan je svoj scenarij o življenju Howarda Hughesa, ki ga je delal celo leto, opisal kot najboljšo stvar, kar jih je kdajkoli napisal. Naslovno vlogo je že potrdil Jim Carrey, vendar je dal producent Michael Mann prednost drugačni zasnovi projekta, temelječi na navezi Scorsese-DiCaprio, t.j. filmu, ki ga danes poznamo pod naslovom *Letalec* (The Aviator, 2004).

couldn't
was
slow
poor
suggest
just
out of
Baras
victory

OICE
yy to
r
s soon
y stab
rt of
ecord
uld not

g was
A
inferior
not fa

the
significance of a
terrain feature like
Fort Mulgrave. Egillette

D=4
S=87